

Meža īpašnieku mērķi uz izaicinājumi meža apsaimniekošanā aizsargājamās dabas teritorijās

Aiga Grasmane

Latvijas Meža īpašnieku biedrība

Kandava, 27.06.2018.

Meža īpašnieku motīvi, kas nosaka mērķus

- Dabas aizsardzība
- Nekoksnes vērtības
- Ienākumi
- Mājas
- Pašpatēriņš

Izaicinājumu kopsavilkums

- Īpašnieks apsaimnieko savu īpašumu atbilstoši saviem mērķiem – atbilstoši valsts noteiktai likumīgai kārtībai: iegulda līdzekļus īpašuma vērtības celšanā, maksā nodokļus, plāno attīstību un ieņēmumus.
- Ja sabiedrība vēlas savu mērķu labā uzlikt aprobežojumus īpašumam, tad ir jāsamaksā īpašniekam tā vērtība, ko viņš neiegūst, un ir jāpārlicina īpašnieks kā sabiedrības daļa, ka mērķi ir pamatoti un sasniedzami.

Izaicinājumi aizsargājamo teritoriju veidošanas PROCESĀ

- Privātā īpašuma tiesību un interešu nepietiekama izvērtēšana izstrādājot plānošanas dokumentus, (dabas aizsardzības plāni, pašvaldību teritorijas attīstības plāni, esošo aizsargājamo teritoriju paplašināšana, ML veidošana)
 - Netiek veikts ekonomiskās ietekmes izvērtējums
 - Nav nodrošināta īpašnieku informēšana
 - Lielai daļai īpašnieku nav zināšanas, resursu, iespējas pārstāvēt savas intereses.
 - Esošo aizsargājamo teritoriju paplašināšana
- Teritorijām, kurām nepieciešama īpaši apsaimniekošana kultūrvēsturisko un ainavisko vērtību dēļ – īpašnieku iesaistīšana, stimulēšana, atbilstošu saimniekošanas metožu pieejamība.
- Kartēšanas metodikā eksperti I/z ieaudzētu meža plantāciju piesaka kā bioloģiski vērtīgu pļavu, aizpilda anketu, reģistrē OZOLĀ, LAD reģistrē, ka nedrīkst art, pļaut.

Izaicinājumi aizsargājamo teritoriju veidošanas *PROCESĀ*

- Visiem aprobežojumiem jābūt redzamiem vienā valsts uzturētā reģistrā, nevis vairākos
- «kadastra līnija», robežu neprecizitāte
- Izmaiņu reģistrēšana kadastrā

Kompensācijas apmērs

- 1 ha saimnieciskās darbības aizliegums **EUR 10 000 = 160** ?
- Mikroliegums 5 ha šodien **50 000 EUR vai 800** EUR/gadā
- Ikgadējais meža vērtības pieaugums ~ 200 EUR/gadā (kompensācija par kailcirtes aizliegumu 45 eur/gadā)

Piemēri

- Lai cirstu sausos kokus GNP lieguma zonā, vajadzīgs Meža apsaimniekošanas plāns. MAP izstrāde 20 eiro/ha. Rezultātā iegūst papildus aprobežojumus, zaudē vēl lielāku vērtību.
- Bārbelē. Sērūdeņraža avots šobrīd parka teritorija 180 ha. Notiek darbības, kā rezultātā plāns palielināt teritoriju uz 800 ha. Ar meža īpašniekiem neviens nerunā. Sagaidāma kārtējā sabiedriskā apspriešana bez ietekmes iespējām. Kailcirtes aizliegums.
- Ciršanas apliecinājuma netiek iekļauta informācija par būtiskiem ierobežojumiem (piemēram sezonāls ierobežojums). Martā izdots CA, saimnieciskā darbība atļauta tikai ziemas mēnešos.

Izaicinājumi *MEŽSAIMNIECISKIE*

- Mežs ir sasniedzis minimālo biezību 0.4 vai pat 0.3. No apakšas aug lapu koki, lazdas, krūmi. Stādīt kokus nedrīkst (Abavas senleja). Jauns mežs neveidojas, veidojas ar grūtībām. Īpašniekam nav motivācijas ieguldīt līdzekļus kopšanā ik pa dažiem gadiem, lai veidotos jauns mežs.
- Saimnieciskā darbība ir apstājusies, finansiālā stimula veidot jaunu ainavisku mežu nav. Vai ir sasniegts teritorijas mērķis?
- ES atbalsta pasākums – pameža kopšana – nauda apgūta, rezultāts nav.
- Ja īpašnieks stāda mežu bez rakstiska saskaņojuma, tad jūtas/ir likumpārkāpējs.

Izaicinājumi MEŽSAIMNIECISKIE

- Priedes atjaunošanas problemātika pēc izlases cirtēm
- Kailcirte Kandavas pilsētas teritorijā, parka neitrālā zona. Kompensācija nepienākas.
- Upju krastu pielūžņojums

Nepieteikšanās kompensācijām

- Nav inventarizācija
- Nav zināšanu
- Nav adekvāts maksājums
- Statuss *Grūtībās nonācis uzņēmums*
- Zem 1 ha
- Ja nogabali neatrodas blakus, ir pārrāvums, LAD kartē nevar iezīmēt platību, kas kopumā veido lielāku platību
- **Nepienākas** par aizsargjoslām, pašvaldību noteiktām teritorijām (Cēsu pilsētas parks)

Ko šodien darīt ar savu īpašumu?

- Bažas, vai taupīto mežu īpašnieks varēs nocirst un iegūt līdzekļus savām vajadzībām. Dabas vērtības īpašumā – lepnums vai sods?

-

Jautājumi diskusijai

- Kā skatāties uz teritoriju –
 - Teritorija bez cilvēkiem – īpašnieku faktors nav jāņem vērā
 - Teritorija ar cilvēkiem – īpašnieku faktors ir jāņem vērā.
- Kādiem jābūt mežiem aizsargājamās dabas teritorijās šodien, pēc 20 un 50 gadiem? Vai tiem nepieciešama apsaimniekošana?
- Attīstībai nepieciešams finansiāls stimuls (audzēt mežu atbilstoši mērķim, apsaimniekot ainavu atbilstoši mērķim)

Līdzekļi īpašnieku informēšanai, izglītošanai un iesaistei

- Plānu izstrādē un aizsargājamo teritoriju paplašināšanā nav ieplānoti līdzekļi īpašnieku iesaistei un izvērtējuma ekonomiskā adekvātai veikšanai

Valsts politikas īstenošana

- Ziedošanu faktors – daļa no valsts veselības aprūpes sistēmas?
- Īpašnieka vērtību atsavināšana – vai pareizais veids dabas aizsardzības politikas īstenošanai.

Nākotnes redzējums

- Īpašnieks ir zinošs par dabas, kultūrvēsturiskām, ainavas vērtībām savā īpašumā
- Tiek kompensēti negūtie ieņēmumi
- Īpašnieks ir ieinteresēts saimniekot atbilstoši teritorijas izveides mērķiem, kas ir saprotami un sasniedzami.
 - Paldies par uzmanību